

Notulen Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Datum: 17 juni 2026, 16:30-19:15 uur
Plaats: VV-zaal Leiden
Verslag: Mevr. M. Brouwer, Vi.a.Vi Office Management

Aanwezige leden:

Mevr. K. van Rooten (voorzitter)
 Dhr. K. Buizer (BBB)
 Dhr. J. van der Wijk (BBB)
 Mevr. S.F. Jahan (VVD)
 Dhr. W.H.B. van Dunné (PRO)
 Dhr. J.A. de Ridder (PRO)
 Mevr. S.U. Dewkalie (Water Natuurlijk)
 Mevr. W.J.M. Koppel-Meiland (Water Natuurlijk)
 Dhr. J.A. Stenfert Kroese (PvdD)
 Dhr. H.A.M. Koenders (PvdD, vanaf 16.50 uur)
 Dhr. J.C. Salverda (CDA)
 Dhr. A.D. Middag (Agrarisch)

Mevr. D.J.M. Corbey (Natuurterreinen, tot 18.05 uur)
 Dhr. A. van Geest (AWP)
 Dhr. R.A. Roorda (CU-SGP)
 Dhr. A.H.J. van Strien (50PLUS)
 Dhr. J. van Pareren (WaterSamen)
 Dhr. J.P. de Vries (hoogheemraad Agrarisch)
 Mevr. M.R. Verkleij-Lemmers (hoogheemraad CDA)
 Dhr. J.G.M. Schouffoer (hoogheemraad Natuurterreinen)
 Dhr. R.A.M. van der Sande (dijkgraaf)

Overige aanwezigen:

Dhr. D.A. Tangenberg (commissiesecretaris)

1. Opening, vaststelling agenda en mededelingen

De voorzitter opent de vergadering en heet alle aanwezigen van harte welkom bij de vergadering van de commissie Bestuur, Organisatie en Dienstverlening. Er zijn geen afmeldingen voor deze vergadering. De antwoorden op technische vragen zijn gepubliceerd. Eén van de technische vragen, over de BSGR, zal bij het betreffende agendapunt mondeling worden beantwoord door de portefeuillehouder. Er is een verzoek gekomen van de fractie PvdA om voortaan aangesproken te worden als PRO en dat verzoek is gehonoreerd zodat die wijziging per heden ingaat. De fractie VVD heeft voorgesteld om het dossier Toekomstgericht Waterbeheer Rijnland ook in deze commissie te agenderen en zij vraagt mevrouw Jahan om dit verzoek nader toe te lichten.

Mevrouw Jahan geeft aan dat het Toekomstgericht Waterbeheer alleen bij de commissies Voldoende Water en Waterkwaliteit wordt geagendeerd hoewel in de beraadslagingen de hele VV is meegenomen. Het onderwerp raakt aan alle portefeuilles en haar fractie is voorstander van een volledig gedragen strategie. Reden waarom de fractie heeft gevraagd om het dossier ook in deze commissie te agenderen.

De heer Van Dunné geeft aan dat zijn fractie op zich bereid is om voorstellen van andere fracties te honoreren. Procedureel kwam het verzoek voor zijn fractie behoorlijk laat wat impact heeft op de voorbereidingstijd. Hij zou daarom willen voorstellen om de discussie in de VV te voeren.

De heer Roorda geeft eveneens geen steun. Hij was aanwezig bij de commissie waarin dit dossier is besproken en daarnaast zijn er veel voorbeelden waarin de hele VV wordt meegenomen en wanneer het richting besluitvorming gaat het onderwerp geagendeerd wordt in een van de commissies. Voor dit dossier ligt het zwaartepunt in de commissie Voldoende Water en Waterkwaliteit. Daarnaast is het als bespreekstuk doorgeleid naar de VV.

Mevrouw Dewkalie steunt de fractie PRO om het niet hier te bespreken maar in de VV als bespreekstuk.

De heer Salverda ziet eveneens geen meerwaarde om het in deze commissie als agendapunt toe te voegen wanneer mensen zich er niet op voorbereid hebben.

De heer Stenfert Kroese sluit aan bij de opmerkingen van de heren Van Dunné en Roorda.

De voorzitter bevestigt het feit dat dit is doorgeleid als bespreekstuk en er voldoende ruimte zal zijn om het dossier voor te bereiden en te bespreken in de VV. Zij hoort dat er uit haar peiling weinig steun is voor het verzoek om het aan de agenda van vandaag toe te voegen.

De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.

De voorzitter refereert aan het gesprek van de VV in oktober 2024 over de wijze van vergaderen en de verschillende manieren om debat uit te lokken. Zij verzoekt na beëindiging van de vergadering nog eens de wijze van vergaderen te evalueren.

2. Spreekrecht

Er wordt geen gebruik gemaakt van het spreekrecht.

3. Terugkoppeling sollicitatieprocedure voorzitter Rekenkamer

De voorzitter verzoekt mevrouw Koppel-Meiland namens de klankbordgroep voor de Rekenkamer om een korte toelichting te geven.

Mevrouw Koppel-Meiland informeert de commissie over de voortgang rondom de werving van een nieuwe voorzitter van de Rekenkamer. De vacature heeft 8 reacties opgeleverd. De klankbordgroep is verheugd over het aantal reacties omdat dit aantoont dat de functie aanspreekt en er voldoende interesse is voor het belangrijke werk van de Rekenkamer. Op basis van de ontvangen sollicitaties zijn 4 kandidaten uitgenodigd voor een eerste gesprek. In de vervolgstappen van de procedure zijn de zittende leden van de Rekenkamer betrokken. Uiteindelijk is gebleken dat de procedure niet heeft geleid tot een gewenste kandidaat. Overleg had als resultaat dat het belang van een goed functionerende, onafhankelijke en toekomstbestendige Rekenkamer vooropgesteld wordt. De voorzitter vervult hierin een heel belangrijke rol. Juist daarom meent de klankbordgroep dat zorgvuldigheid in deze procedure zwaarder moet wegen dan snelheid. De klankbordgroep heeft daarom besloten de vacature opnieuw open te stellen en de wervingsprocedure opnieuw te starten. Het doel is om te komen tot een kandidaat die beschikt over de kennis, de ervaring en de onafhankelijkheid die goed aansluit bij de samenstelling en de werkwijze van de huidige Rekenkamer. Dit betekent dat de eerder beoogde benoeming en beëdiging tijdens de VV van 1 juli a.s. geen doorgang zal vinden. Het voornemen is om de procedure na de zomer af te ronden opdat een nieuwe voorzitter tijdens de vergadering van de VV in oktober kan worden benoemd en beëdigd. De klankbordgroep realiseert zich dat dit leidt tot vertraging maar zij is ervan overtuigd dat dit in het belang is van zowel de Rekenkamer als het algemeen bestuur. Een zorgvuldige benoeming van een passende voorzitter is uiteindelijk belangrijker dan het behalen van een eerder geplande datum. De commissie BOD zal op de hoogte worden gehouden van de voortgang.

De heer Van Geest vraagt of de commissie heeft kunnen beoordelen of er een raakvlak is tussen het terugtreden van de vorige voorzitter en het uitblijven van reacties op de vacature.

Mevrouw Koppel-Meiland begrijpt de vraag en het is lastig te beoordelen of er een raakvlak is. Het gaat om mensen en zij wil daar dan ook niet verder op ingaan.

De heer Van Geest heeft er geen bezwaar tegen om inhoudelijke bespreking in beslotenheid te voeren.

De voorzitter vindt het niet gepast om in deze openbare vergadering te spreken over personen. Mocht er behoefte zijn aan nadere inhoudelijke informatie dan kan de klankbordgroep hierover individueel benaderd worden.

De heer Stenfert Kroese begrijpt de situatie en de overwegingen. Hij vraagt wat de reden is om het in oktober te doen aangezien de vakantieperiode snel nadert en er is geen haast geboden. Kan het niet beter iets verder vooruit geschoven worden?

Mevrouw Koppel-Meiland antwoordt dat het niet bezwaarlijk is om dit later te plannen. Kwaliteit staat voorop en oktober is genoemd als een gewenste richting.

De voorzitter dankt voor de toelichting en geeft aan dat dit onderwerp niet in de VV op 1 juli a.s. aan de orde zal komen maar mogelijk in de VV van oktober 2026.

4. VV-BESLUITVORMINGSNOTA'S

4.1. Voorjaarsnota 2026 met presentatie

Voorgesteld besluit

Te vormen:

- Een beeld van de ontwikkelingen die van invloed zijn op de in november 2026 vast te stellen begroting 2027;
- Een opinie over de bestuurlijke richting: hoe met deze ontwikkelingen om te gaan.

De voorzitter introduceert mevrouw Heringa die dit onderwerp zal inleiden.

Mevrouw Heringa presenteert de Voorjaarsnota 2026 die een plaats heeft in de P&C-cyclus. De Voorjaarsnota is een kaderstellend, financieel document met de ontwikkelingen ten opzichte van de vastgestelde begroting. Het toont de impact van de ontwikkelingen op de financiële kengetallen die de financiële kaders vormen. Het overzicht toont grote lijnen en geeft een beeld van de stand van zaken in april 2026. De verdere uitwerking zal worden gedefinieerd in de begroting waarin de financiële ontwikkelingen concreter worden gemaakt. Het proces is nu beeldvormend en opiniërend en wordt besproken in de VV op 1 juli a.s. waarin de VV wordt gevraagd om mee te denken over de begroting. In aanloop naar de begroting wordt in september naast een Beeld VV additioneel een technische sessie gepland waarna in november de concept begroting wordt besproken die ter vaststelling wordt aangeboden.

Voor de begroting is het vertrekpunt de Meerjarenplanning 2026-2030 die in november 2025 is vastgesteld. Deze wordt uitgevoerd, er is dekking voor en de belastingtarieven zijn vastgesteld. De Voorjaarsburap is in mei besproken in de VV waarin getoond werd dat de investeringen enigszins achterbleven bij de raming. De exploitatie is vooralsnog neutraal. Voor de begroting is de Zomerburap de basis en deze wordt besproken in de VV van oktober 2026. De doelen zijn bepaald in het coalitieakkoord en in het Waterbeheerprogramma 6. In de begroting zijn de acties en maatregelen opgenomen om deze doelen te bereiken. Over de voortgang van de acties en maatregelen wordt de VV geïnformeerd via de voortgangsrapportages en TKN-memo's. Er zijn in de afgelopen maanden 3 onderwerpen geweest die een grote financiële impact hebben en een gezamenlijke vraag naar meer budget ter hoogte van 150 miljoen euro. Het eerste onderwerp betreft het Hoogwater Beschermings Programma (HWBP) – een landelijk programma voor sterkere dijken – waarin Rijnland participeert met een solidariteitsbijdrage. Daarop kan Rijnland geen directe invloed uitoefenen. De verwachting is dat vanaf 2030 de solidariteitsbijdrage 16 miljoen euro hoger zal zijn. Het tweede onderwerp betreft Haarlem Waarderpolder waarover de commissie in februari is geïnformeerd over de strengere eisen voor de emissie van stikstof en de langere doorlooptijden die een hogere investering veroorzaken. Voor de Meerjarenplanning 2026-2030 wordt daarvoor 60 miljoen euro toegevoegd. Tenslotte is vandaag in de commissies besproken dat de Europese wetgeving voor de Kader Richtlijn Water voor de 4e planperiode (2028 – 2033) hogere eisen stelt aan de waterkwaliteit en dat betekent voor de Meerjarenplanning van Rijnland 54 miljoen euro extra.

De heer Van Dunné vraagt of het gaat om jaarlijks 54 miljoen euro. Of is dit het bedrag voor de gehele periode?

Mevrouw Heringa antwoordt dat het gaat om 54 miljoen euro voor de gehele MJP periode. Het bedrag is opgebouwd uit een jaarlijkse exploitatielast van 3 miljoen euro en een jaarlijkse investering van 10 miljoen euro.

In de Voorjaarsnota zijn PM-posten opgenomen voor ontwikkelingen die nu nog niet gekwantificeerd kunnen worden en hierbij kan gedacht worden aan weerbaarheid, digitalisering, Toekomstgericht Waterbeheer, vervolgfasen bij poldergemalen en de Waterketen. Ontwikkelingen in de wereldeconomie (zoals oorlog) kunnen

leiden tot vertraging en/of hogere energielasten en zijn onzeker en als zodanig ook als onzekerheden opgenomen. Dit wordt tijdens het begrotingsproces verder uitgewerkt en de onderwerpen zullen terecht komen in het overdrachtdossier aan het nieuwe bestuur.

Er wordt daarnaast rekening gehouden met een stijging van investeringen in 2028, veroorzaakt door Haarlem Waarderpolder en de KRW4-maatregelen. Het gemiddeld investeringsniveau in de meerjarenplanning is 165 miljoen euro per jaar en in de Voorjaarsnota wordt rekening gehouden met een aanzienlijke stijging van dit bedrag naar 200 miljoen euro per jaar. Wat betreft de exploitatielast wordt rekening gehouden met een stijging in 2030 en 2031 veroorzaakt door het Waterbeschermingsprogramma. Concluderend stelt zij dat met de 8% lastenstijging uit het coalitieakkoord alle financiële indicatoren op 'groen' staan. Met de indicatoren wordt bedoeld: de schuldquote (niet meer dan 300% ten opzichte van de belastingomvang), de kapitaallastenratio – het aandeel kapitaallasten ten opzichte van de belastingopbrengsten – (niet meer dan 34%) en het weerstandsvermogen (niet minder dan 5%). Uitgaande van 5% en 8% lastendrukstijging zal de schuldquote hoger worden dan 300%. De accountant heeft in mei 2026 aangegeven dat 300% een eigen financieel kader is van Rijnland en het is verdedigbaar om dit percentage -tijdelijk- te laten toenemen mits wordt voldaan aan 3 voorwaarden. De voorwaarden waar het om gaat zijn: (1) niet lenen voor exploitatie-uitgaven maar alleen voor investeringen. Daarnaast moet er (2) voldoende ruimte in de begroting zijn om kosten en afschrijvingen te kunnen betalen en moeten de renterisico's in beeld zijn. Tenslotte moeten de (3) baten en lasten met elkaar in evenwicht zijn, een aspect dat ook de Provincie heel belangrijk vindt. Ter toelichting en informatie bevat de Voorjaarsnota 2 lastendruk-scenario's die een lagere schuldquote kunnen realiseren.

Portefeuillehouder De Vries wijst op 2 belangrijke rapporten; het rapport Financieel Fit voor de Toekomst waarin omgevings- en maatschappelijke invloeden zijn meegenomen en een onderzoek door AEF, in opdracht van de Unie van Waterschappen, naar de assets van de waterschappen. In beide rapporten wordt tot eenzelfde conclusie gekomen. De driehoek coalitieakkoord, schuldenlast en lastendruk komt onder druk te staan als het gaat om de schuldpositie. In de afgelopen jaren is ook gesproken over de 'vierde knop' en dat is ook in de Voorjaarsnota te lezen zoals het verwijderen van exoten voor jaarlijks (meer dan) 1 miljoen euro. Dat is in 2026 opgevangen binnen de begroting wat echt een prestatie is te noemen. Daarnaast blijft Rijnland sober, doelmatig en efficiënt acteren. In de atlas, gepresenteerd door de Unie van Waterschappen, behoort Rijnland tot de middenmoot als het gaat om kostendruk voor de burger. Dieper daarop ingaand geeft hij het algemeen bestuur mee om de kostendruk voor gebouwd, ongebouwd en natuur te overwegen. In de Voorjaarsnota heeft het college een voorkeursrichting uitgesproken en dat is vasthouden aan de afspraak van het begin van de bestuursperiode ('doen wat nodig is') door 8% stijging van de lastendruk en vasthouden aan een schuldquote van 300% met de nuance die de accountant daarin gemaakt heeft en de les van de Nederlandse Waterschapsbank uit de presentatie aan deze vergadering. Om dat goed te vergelijken met voorgaande jaren heeft het college gemeend in het Meerjarenprogramma te rekenen met 5% zoals dat ook in voorgaande jaren is gebeurd. Om een beeld te geven hoe het anders kan, zijn 2 scenario's in de Voorjaarsnota opgenomen; een scenario met 8% in het volgend jaar en 7% in de daaraanvolgende 4 jaren. Of een lastendrukstijging van 13% in 2027 met daaraanvolgend een lastenstijging waarover een volgend college gaat. De onderzoeken die doorkijken naar 2050 aangaande Toekomstgericht Waterbeheer hebben geleid tot het voorstel om nu 8% te doen en ruimte te laten aan een volgend bestuur die eigen beleid zal gaan maken.

De heer Buizer maakt complimenten voor de heldere uiteenzetting en hij dankt voor de 3 scenario's. Hij heeft een technische vraag over de PM-onderwerpen, waaronder de KRW4; zijns inziens zijn die maatregelen niet per se harde assets en hij is benieuwd of zijn aanname correct is. Mocht dat niet zo zijn dan vraagt hij de hoogheemraad daarop te reflecteren en of het geoorloofd is om daarvoor extra te mogen lenen, gegeven het feit dat de accountant als voorwaarde gaf alleen voor de assets te lenen en niet voor de exploitatie.

Mevrouw Corbey ziet een top 3 van grote uitgaven waarmee Rijnland te maken krijgt – Haarlem Waarderpolder, de KRW4 en het Hoogwater Beschermingsprogramma - zij vraagt naar de fysieke en digitale veiligheid die nog niet meegenomen zijn in de kosten. Zijn deze kosten niet meegenomen omdat ze nog niet berekend zijn? Of zijn de kosten zodanig (laag) dat ze nu niet meegenomen hoeven worden?

De heer Van Geest dacht bij het lezen van de stukken aan het boek "Rupsje Nooitgenoeg"; het is uitsluitend meer, meer, meer en er wordt niet gekeken naar wat Rijnland minder zou kunnen doen. Hij hoort spreken over bijlenen en over bedragen die hoger zijn dan 1 miljard euro en meent dat het college hierover moet nadenken. Is alles wat Rijnland doet eigenlijk wel zo strikt noodzakelijk? Hij denkt dan aan de woorden van de accountant

die aangeeft in welke gevallen Rijnland niet nog meer zou moeten lenen. Hij vraagt wanneer die discussie zou moeten worden gevoerd.

De heer De Ridder refereert aan pagina 10 van de bijlage en begrijpt hij het goed dat het in de tweede tabel gaat over 5% vanaf 2028?

Mevrouw Heringa bevestigt dit.

De heer Van Pareren vraagt naar de overschrijding van 60 miljoen euro voor Haarlem Waarderpolder bovenop eerdere overschrijdingen. Wanneer houdt dit op? Zijn tweede vraag betreft het doorgeven van 5% verhoging aan het volgend bestuur terwijl dit bestuur in deze bestuursperiode al bijna 40% heeft verhoogd.

Mevrouw Heringa antwoordt dat er harde maatregelen worden gevraagd met betrekking tot de KRW4 en noemt daarbij investeringen in natuurvriendelijke oevers maar er zijn meer maatregelen die niet materieel zijn. Een voorbeeld is de handhaving. Er zijn verschillende redenen om de PM-posten niet te kwantificeren. Zo is het nu nog te vroeg om op financieel gebied iets te zeggen over Toekomstgericht Waterbeheer. Ambtelijk wordt gewerkt aan weerbaarheid maar op dit moment is dat nog niet te kwantificeren. En er zijn andere onderwerpen waarvan Rijnland meent dat een nieuw bestuur daarover zou moeten besluiten. Tenslotte geeft zij aan dat 5% is genoemd in het coalitieakkoord om als standaard te gebruiken in deze bestuursperiode. Het is evenwel de vraag in hoeverre hiermee kan worden rondgekomen in de komende jaren.

Portefeuillehouder De Vries geeft aan dat het waterschap staat voor grote opgaven. Opgaven die niet kleiner worden, maar eerder groter worden. Dat vraagt om een inspanning van de organisatie. Het bestuur kan de opgaven negeren en niets doen maar daarmee wordt wel een probleem gecreëerd. Hij wijst op maatregelen voor de zuivering van stedelijk afvalwater om medicijnresten uit het water te halen. Er zijn problemen die op Rijnland afkomen in relatie tot het klimaat die vragen om daarop voorbereid te zijn. Het college kijkt uiteraard naar zaken die niet hoeven te worden gedaan. Hij noemt als voorbeeld de exotenbestrijding waarvoor ruimte is gevonden binnen de begroting. Dat had niet gehoeven, het is nieuw, maar er is gekeken hoe dit kon worden opgevangen. En het is gedaan. Er wordt geprobeerd om op alle fronten efficiënt en effectief te zijn en ruimte te vinden om zaken uit te voeren. Het uitgangspunt staat in de nota en dat is 'doen wat nodig is'. Daar wil dit college aan vasthouden om niet door te schuiven naar de volgende generatie.

Of 5% reëel is voor een volgend bestuur mag het bestuur beoordelen en daar hoort hij graag ieders mening over. Het college heeft gemeend om de stabiele factor van 5% die steeds gebruikt is in deze bestuursperiode – en waarvan ook wel is afgeweken – te blijven hanteren om een goed vergelijk te kunnen maken. Ook is een stijging naar 7% getoond en zelfs wordt een stijging van 13% voor 2027 getoond om ingrediënten aan te reiken zodat het algemeen bestuur kan aangeven hoe zij daarover denkt.

Eerste termijn

De heer De Ridder begrijpt dat het gaat om beeldvorming over de ontwikkelingen en vervolgens een opinie over de richting. Deels waren de ontwikkelingen hem bekend en er wordt melding gemaakt van de verwachting dat een aantal ontwikkelingen zullen toenemen. Het rapport van AEF schetst het beeld dat de opgaven immens zijn en dat is een realiteit. Hij volgt daarin de hoogheemraad in zijn reactie op 'Rupsje Nooitgenoeg' die uiteindelijk een prachtige vlinder werd. Maar het zijn serieuze opgaven en hij meent dat de oorzaak deels ligt in het vooruit schuiven van allerlei problemen die te maken hebben met klimaatveranderingen en de uitdagingen daaromtrent. Zijn fractie wil dan ook niet dat dit verder vooruit geschoven wordt. Anderzijds ziet hij een waterschap dat, gegeven de regelgeving en wetgeving, niet in staat is om de lasten die dat met zich meebrengt naar draagkracht te verdelen. Dat maakt zijn fractie terughoudend in het uitbundig omgaan met tariefsverhogingen.

Mevrouw Corbey zou de heer De Ridder willen vragen om een toelichting op zijn visie om de lasten niet eerlijk te verdelen. Er bestaat een ruimhartige kwijtscheldingsregeling en wat bedoelt hij precies?

De heer De Ridder weet hoe de regeling in elkaar steekt en ook hoe de kostenverdeling in elkaar steekt. Er zijn veranderingen in de marges mogelijk. Er is een ruimhartig kwijtscheldingsbeleid en daar is zijn fractie verheugd over. Hij denkt dat onder ogen moet worden gezien dat er kleine stapjes mogelijk zijn om de verdeling eerlijker en beter te verdelen. De regelgeving vanuit de landelijke wetgeving is echter zodanig dat het niet mogelijk is

voor lagere overheden om lasten naar draagkracht te verdelen. Dat maakt zijn fractie terughoudend ten opzichte van tariefsverhoging omdat mensen met een mindere beurs ook belastinggeld moeten opbrengen. Over de opinie die wordt gevraagd volgt zijn fractie de richting die het college aangeeft; vasthouden aan de gestelde opgave en wat betreft de schuldpositie van 300% met de intentie van het college om dit te laten stijgen mits voldaan wordt aan de genoemde voorwaarden onderschrijft zijn fractie dit voorstel. Zijn fractie ziet ook graag een lastendruk van 8% maar tegelijkertijd realiseert zijn fractie zich dat er nog een aantal vragen te beantwoorden zijn richting de volgende bestuursperiode. Hij vraagt het college om explicieter in te gaan op het kader – of een eventueel nieuw kader – aangaande de schuldquote. Hij meent dat de accountant aangaf dat het ook best 380% mag zijn. Het had in zijn herinnering niet te maken met een paar procenten meer. Het had te maken met een andere manier van aankijken tegen de betekenis van schuld voor een waterschap. Wanneer de discussie voorafgaand aan de volgende bestuursperiode zorgvuldig moet worden gevoerd dan gaat het er niet om dat tijdelijk uit de pas mag worden gelopen. Het gaat om het achterliggende idee. Het lijkt verstandig dat het college daar een idee over een gewijzigd kader ontwikkelt, eventueel in overleg met de accountant. Is er een relatie met de waarde van de assets? Of is er een andere relatie? Zijn fractie meent dat het belangrijk is om het uit een idee te halen van ‘gerommel’ met percentages. Daarom de vraag wat een nieuw kader zou kunnen zijn.

Mevrouw Corbey dankt de portefeuillehouder voor de heldere notitie. Zij meent dat het belangrijk is om in de komende jaren iets ruimer in de jas te zitten. Zij is voorstander van het scenario 13% voor 2027 en daarna 5% aan te houden. Op die manier wordt het komende bestuur de meeste ruimte gegeven. Het is terecht om de pijn van noodzakelijke investeringen te betalen. Zij vindt het wel van belang om vast te houden aan een schuldquote van 300%. Er kunnen allerlei voorwaarden zijn waardoor het aangaan van hogere schulden verantwoord is, maar schulden zullen moeten worden terugbetaald en die rekening zou nu betaald moeten worden in plaats van deze door te schuiven naar komende generaties en komende besturen.

De heer De Ridder vraagt of een schuldquote van 300% niet ook enigszins een willekeurig karakter heeft. Het kan ook 250% zijn. Er zou een ander type redenering achter moeten zitten wat een rechtvaardige verdeling is tussen nu en later en dat heeft ook te maken met de waarde van de activa. Hij vraagt mevrouw Corbey of zij een waarde toekent aan 300%.

Mevrouw Corbey gaat ervan uit dat bij de berekening van 300% de waarde van installaties en assets opgenomen is. Dat percentage zou ook 200% kunnen zijn maar zij gaat ervan uit dat 300% alleszins redelijk is en daarom kan worden aangehouden. Overigens wijst zij er wel op dat de Provincie kritisch is over de schuldquote van 300%. Reden waarom zij zeker niet dit percentage omhoog zou willen zien gaan. Waar het gaat om investeringen in assets dan vindt zij het gerechtvaardigd dat komende generaties daar ook aan mee betalen. Van de komende opgave meent zij dat ‘veiligheid’ een grotere opgave is dan nu gedacht wordt. Daarmee zal, in haar optiek, op korte termijn aan de slag moeten worden gegaan; zowel de fysieke als de digitale veiligheid. Er zijn waterschappen die nadenken over een overstap van Microsoft. Maar alle activiteiten die hiermee samenhangen zijn ook niet gratis. Zij refereert aan het bezoek aan IJmuiden waar de fysieke veiligheid van een gemaal er pover uitzag. Op dergelijke zaken moet geacteerd worden en daarom acht zij het goed om ruimer in het budget te gaan zitten.

Mevrouw Jahan ziet de voorjaarsnota als een aanloop naar de begroting voor volgend jaar en daaraanvolgende jaren. Er wordt onderzoek gedaan naar de verwachte ontwikkelingen door het rapport Financieel Fit voor de Toekomst en het onderzoek van de Unie van Waterschappen. Daarnaast is het goed dat er onderzoek wordt gedaan door Rijnland naar de kostenontwikkeling in de komende jaren. De VV wordt meegenomen in de mogelijke scenario's richting het jaar 2100 om een weloverwogen besluit te kunnen nemen. Kan het college een tijdlijn aangeven van het onderzoek naar de kostenontwikkeling en de presentatie van de uitkomsten? De VV wil niet doorschuiven naar de volgende generatie maar de fractie wil het wel aan het nieuwe bestuur laten aangezien het huidig bestuur in de afgelopen bestuursperiode pijnlijke beslissingen heeft moeten nemen en verhogingen heeft moeten doorvoeren. Er is gezorgd voor een waterschap dat niets te veel doet, maar ook niets te weinig doet en bijvoorbeeld werk met werk wordt gemaakt. Er is ook gekeken waar en hoe zo efficiënt mogelijk gewerkt kan worden.

De heer Van Pareren hoort een toelichting op de visie van de fractie VVD richting de toekomst en dat volgende generaties niet met een probleem moeten worden geconfronteerd. Aan welk tijdspad denkt zij bij de volgende generatie? Is dat bijvoorbeeld 70 jaar?

Mevrouw Jahan ziet een volgende generatie die ook weer bestaat uit meerdere generaties. Een generatie is hetgeen voor haar komt dan wel wat na haar komt. Zij vervolgt haar betoog. Haar fractie is geen voorstander van het laten oplopen van de rentelast. De realiteit is dat dit ook weer ergens van betaald zal moeten worden en is het niet nu dan zal het later zijn. Zoals de VV in deze bestuursperiode heeft ervaren moesten er pijnlijke beslissingen worden genomen en daarom is het goed om te leren van het verleden. Zij pleit ervoor om te voorkomen dat er een vergelijkbare situatie ontstaat als tijdens deze bestuursperiode.

De heer Middag refereert aan tuinbouwcijfers die een groei van 20% kent in exportwaarde en dat is fantastisch maar de inflatie in een periode van 4 jaren bedraagt 18% en dat levert een reële groei op van 2%. Hij denkt dat de waarde van cijfers relatief is en daarom noemt hij dit voorbeeld. Het is goed om te spreken over achterliggende principes. Hij vraagt de portefeuillehouder om de haalbaarheid te duiden van 7% voor de komende 4 jaren waarin de indicatoren weer op groen komen. Voorspelbaarheid en betrouwbaarheid zijn belangrijk voor de ingelanden en het lijkt hem logisch om naast de rekenkundige haalbaarheid ook iets te zeggen over de maatschappelijke, financiële en economische realiteit van die 7%?

De heer Van Pareren meent dat er te positief naar de toekomst wordt gekeken. In deze periode heeft het algemeen bestuur een valse start gehad met Haarlem Waarderpolder met heel veel en grote overschrijdingen ten opzichte van de oorspronkelijke raming. Dat is zorgelijk maar tegelijkertijd leerzaam wanneer hij kijkt naar de toekomst. Hij denkt dat voor de komende coalitie in de volgende bestuursperiode een verwachting gewekt wordt die niet gerealiseerd gaat worden.

Mevrouw Jahan vraagt wat een positief beeld is in de ogen van de heer Van Pareren. Er worden scenario's geschetst wat het bestuur te wachten staat.

De heer Van Pareren bevestigt de scenario's, hoewel dat niet alle scenario's zijn. Er is geen scenario geweest van Haarlem Waarderpolder en de overschrijding zoals die nu bekend is. Het blijkt dat de praktijk weerbarstig is. Hij probeert aan te geven dat met de ervaring van nu en de kennis die er is, het onbekend is hoe de toekomst eruit zal zien. Hij ziet heel veel op Rijnland afkomen waarmee rekening mee moet worden gehouden. Het onderzoek van de Unie van Waterschappen – door AEF – geeft een verdubbeling van de kosten maar wanneer hij goed leest gaat het om een verdrievoudiging. Hij pleit voor realisme in een, overigens sombere, meerjarenbegroting. Dat is beter dan te denken dat het wel goedkomt met 5%. Hij meent dat 5% niet haalbaar is en dat moet helder zijn naar de ingelanden en zeker ook richting de bedrijven.

Mevrouw Jahan vraagt naar de visie van de heer Van Pareren om het aan het volgende bestuur te laten?

De heer Van Pareren geeft aan dat het huidig bestuur is aangetreden met de erfenis van een te optimistische visie van het vorig bestuur. Dat betekende dat in deze bestuursperiode een enorme belastingverhoging moest plaatsvinden om te bekostigen wat er gedaan moest worden.

De heer Buizer geeft aan dat Rijnland investeert in assets die soms wel 50 of 100 jaar dienstdoen. Er wordt rekening gehouden met scenario's zoals het klimaat over 50 jaren en daarna. Hij vindt het daarom geen gekke gedachte om dan ook met de begroting verder te kijken dan 1 jaar vooruit.

Mevrouw Jahan antwoordt dat over een jaar de situatie mogelijk anders is en daarnaast is er een ander bestuur met wellicht een andere coalitie met andere ideeën. Mogelijk hebben zij andere gegevens op dat moment op basis waarvan zij een beter besluit kunnen nemen.

De heer Van Pareren vindt de somberheid van mevrouw Jahan niet nodig omdat het waterschap realistisch genoeg is. Rijnland werkt aan de lange termijn en daarmee is het een heel andere organisatie die door de huidige coalitie in samenspraak met de oppositie heel goed is neergezet.

De heer Stenfert Kroese acht het belangrijk te vermelden dat Rijnland aan de ingelanden een daadwerkelijk product levert. Rijnland levert droge voeten en schoon water. 300% schuldquote betekent in feite dat op de rand wordt geleefd omdat schulden tot dat percentage kunnen gaan. Rijnland krijgt te maken met een overschrijding in de komende jaren en hij vindt dat dit wordt 'goed gepraat'. In relatie tot de lasten die ingelanden gevraagd wordt te betalen vanwege het feit dat er zo'n forse schuldenlast is dan is het jammer dat

er zoveel geld geleend is. Was dat niet het geval dan kon dat geld besteed worden aan 'droge voeten, schoon water'. Zijn fractie pleit er dan ook voor dat niet gekeken wordt naar 300% maar dat dit naar beneden wordt gebracht; bijvoorbeeld naar 250% of zelfs naar 200%. Schulden zijn niet goed. 300% is een maatregel geweest om de kosten voor de ingelanden beheersbaar te houden maar de ingelanden zijn er veel meer bij gebaat dat Rijnland minder schulden heeft. De andere kant is dat alles duurder wordt en wanneer het volgende bestuur te maken krijgt met overschrijdingen – en Rijnland heeft al een schuldquote van 305% - dan wordt het 305% plus x%! Rijnland zal dan nog verder het ravijn ingaan!

De heer De Ridder vraagt waarom voor de heer Stenfert Kroese 300% nu zo'n heilige graal is? Ja, het is veel. En dat is ook de reden waarom hijzelf aan de hoogheemraad gevraagd heeft om aan te geven een verhaal te maken over 300% om zodoende te trachten een rationeel kader te formuleren en niet zomaar dit percentage te overschrijden.

De heer Stenfert Kroese heeft geen idee waarom dit 300% is. Hij vraagt daarom een onderbouwing. Hij neemt als voorbeeld roodstaan bij de bank wat niet betekent dat constant moet worden rood gestaan. Dit kan een keer voorkomen uiteraard maar zo zou Rijnland ook met de 300% moeten omgaan; als uiterste limiet. Het pleidooi van de heer De Ridder deelt hij. En hij pleit ervoor te zorgen om onder 300% terecht te komen.

De heer Buizer is benieuwd naar wijze waarop de heer Stenfert Kroese zo'n forse verlaging van de schuld kan realiseren. Hij steunt het betoog van de heer Stenfert Kroese om fors onder 300% te komen. Hij vindt het echter een sprookje om op 200% terecht te komen aangezien de hoogheemraad aangaf dat de kosten zullen stijgen.

De heer Stenfert Kroese geeft aan dat hij zijn betoog begon met de opmerking dat Rijnland de ingelanden laat betalen voor iets wat zij dagelijks ontvangen, namelijk 'droge voeten en schoon water'. Alleen hebben zij nooit natte voeten omdat Rijnland daarvoor zorgt. Hypothetisch zou Rijnland eigenlijk een overstroming moeten veroorzaken om te laten zien dat het belangrijk is dat er een waterschap is om dit te voorkomen. Een voorbeeld om te laten zien dat Rijnland er is maar dat niemand hier iets van merkt. Hij verwijst naar de afspraak van 8% waarvoor hij alle begrip heeft maar het is uiteindelijk een arbitraire afspraak. Hij vindt dat binnen de wettelijke margeverdeling van 50% voor de ingelanden en de andere 50% wordt verdeeld onder anderen meer demping in kan komen omdat een progressief systeem helaas niet mogelijk is. Bovendien kan het bedrijfsleven gemaakte kosten doorberekenen en dat kan een burger niet.

Mevrouw Jahan wijst de heer Stenfert Kroese op kleine bedrijven en ondernemers die ook lasten dragen en onder die tarieven vallen. Zij vraagt daarom hoeveel nog kan worden geëist van de kleine ondernemers?

De heer Stenfert Kroese antwoordt dat de discussie gaat over hoeveel we nog eisen van alle mensen die in Rijnland wonen en werken.

De heer Salverda geeft aan dat zijn fractie zich goed kan vinden in de voorgestelde voorkeursrichting. Het voorstel behelst feitelijk het zoeken naar een goede balans tussen een verantwoorde stijging van de lastendruk en een stijging van de schuldquote naar meer dan 300% onder de strikte voorwaarden die de accountant hiervoor heeft meegegeven. In het belang van de grote ontwikkelingen die zijn voorzien en tot grote stijging kunnen leiden kan zijn fractie dat onderschrijven.

De heer Van Geest wil de getallen aan de orde stellen; wanneer wordt gesproken over de begroting en statistieken in relatie tot een generatie dan houdt dat een periode in van 15 tot 20 jaren. Hij heeft eerder horen spreken over 70 jaren en dat betekent heel andere getallen en aannames. Een ander getal is 300% wat een stabiele factor is in de redeneertrant tot nu toe. Hij is er geen voorstander van om dat los te laten omdat dit onzekerheid geeft. Hij zou vast willen houden aan 300% om de afgelopen jaren ordentelijk te kunnen vergelijken. Hij hoort dat het om heel veel geld gaat maar wat hij onvoldoende hoort is dat Rijnland zorgt voor veiligheid en droge voeten. En dat laatste is wél de reden waarom er hoge belastingen gevraagd moeten worden. En het is ook de reden waarom zijn fractie ermee kan leven, zij het dat zijn fractie wil aangeven om hier met grote terughoudendheid mee om te gaan. Hij roept op ook te laten zien op welke gebieden een stap terug is gedaan. Hij komt dit niet in de rapportages tegen.

De heer Van Pareren reageert op het generatiecijfer van het CBS. Hij heeft eerder mevrouw Jahan gevraagd naar een tijdspad wanneer zij het over een generatie heeft. Hij wil aangeven dat het CBS 30 jaren aanhoudt wanneer het gaat om een generatie.

De heer Van Geest antwoordt dat hij het aantal jaren heeft nagekeken bij het CBS dat spreekt over 15 jaren.

Mevrouw Koppel-Meiland geeft aan dat het nobel klinkt om besluiten aan een nieuw bestuur te laten. Anderzijds wil dit bestuur geen zaken vooruit schuiven en dat lijkt wel te gebeuren door keuzes aan een nieuw bestuur te laten. Heel nobel maar eigenlijk lijkt 2027 dan een jaar van stilstand te worden omdat een nieuw bestuur direct al de financiële middelen mist om een slag te kunnen maken. Haar fractie is benieuwd waarom alleen 8% en 13% in beeld is gebracht en bijvoorbeeld geen 10% om te kunnen kijken wat dat percentage zou doen. In bijlage 1 ziet zij veel PM-posten en zij vraagt waarom daar 8% het uitgangspunt is. Zij meent dat de tabel pleit voor een hoger percentage dan 8%. Hoe ziet de portefeuillehouder dit? De Rekenkamer geeft eveneens aan dat er grote zaken op Rijnland afkomen en zij vraagt of het dan geen tijd is om daar buffers voor aan te leggen? Anders blijft het bestuur maar tegen die 300% aankijken, al dan niet met een stijging van dat percentage. En zij zou daarbij graag het jaar 2050 willen betrekken. De expliciete vermelding dat de huidige WBP-doelen voor de KRW4 extra aandacht nodig hebben doet haar vragen of 40 miljoen euro dan wel realistisch is. En wat gebeurt er wanneer landelijke of Europese eisen verder worden aangescherpt? Zijn de huidige risico's dan wel voldoende inzichtelijk gemaakt? Voorts verwijst zij naar pagina 2 waar letterlijk staat 'dat we naar de toekomst toe niet langer alles met technische maatregelen kunnen oplossen'. Het komt haar voor dat dit mogelijk de belangrijkste zin is van de nota. Haar vraag is daarom welke financiële consequenties verwacht kunnen worden wanneer ruimtelijke keuzes en water- en bodemsysteem leidend worden. Haar laatste vraag aan de portefeuillehouder omvat de zin 'het college stelt feitelijk dat de 300% kan worden losgelaten zolang er aan de voorwaarden die de accountant hieraan stelde wordt voldaan'. Zij vraagt bij welke schuldquote het bestuurlijk onwenselijk zou worden.

De heer Buizer acht, net als de heer Van Geest, 300% een stabiele benchmark. Wat zijn fractie betreft staat dit niet ter discussie. Hij is voorstander van de visie om niet door te schuiven naar volgende generaties. Zoals al werd aangegeven staan er een aantal PM-bedragen. Die posten zijn fors en waarschijnlijk worden ze nog fors. Reden waarom het nodig is om op 'agressieve' wijze de belastingen te verhogen. Hij pleit ervoor om hier op een conservatieve manier naar te kijken en te zorgen voor buffers en reserves. Wat betreft de stijgende rentelasten ziet hij de inflatie toenemen. Daarmee stijgen ook de kapitaallasten en de kapitaallastenratio. Die laatste blijft in alle scenario's wel onder de 34%. Hij heeft er echter zorgen over, met name wanneer de trend doorzet vreest hij voor rente op rente-effecten. De trend kan zich namelijk doorzetten over meerdere jaren en niet alleen de komende 2 jaren betreffen.

De heer Roorda memoreert de oproep tot beeldvorming en vervolgens opinievorming. Hij heeft niet het idee dat hier hele vreemde cijfers worden getoond. Daarnaast heeft hij voldoende vertrouwen in het college dat niet onnodig op hoge financiële uitgaven inzet. Het uitgangspunt is dat Rijnland doet wat het moet doen en daarbij passen deze cijfers. Hij meent dat ook niet minder moet worden gedaan. Hij heeft dan ook niet de behoefte om te draaien aan de knoppen van de kengetallen met name vanwege consistentie van beleid. Natuurlijk heeft de heer De Ridder gelijk door te zeggen dat het arbitraire ratio's zijn. Maar dat geldt eveneens voor de nationale cijfers aangaande het financieringstekort. Daarvoor is in Europa afgesproken om 3% te hanteren en het maximale schuldquotum is 60%. Dat zijn de afspraken waarbij ook de vraag kan worden gesteld waarom niet 4% of 65%? Om voorspelbaar te blijven als bestuur vindt hij het goed om die getallen gelijk te laten.

De heer De Ridder vraagt de heer Roorda of hij het eens is dat er een belangrijk verschil is in het zelf maken van criteria of dat deze van buiten worden opgelegd. Nationaal gezien moet Nederland zich aan de wet houden. Maar er is geen wettelijk voorschrift dat zegt dat Rijnland zich moet houden aan 300%. Dit is een eigen criterium en kan door het bestuur gewijzigd worden.

De heer Roorda ziet een overeenkomst met de afgesproken percentages in Europa. Initieel zijn ze vrijwillig maar daarna niet meer vrijblijvend. Dat geldt, wat hem betreft, ook voor de afspraak over 300%. Dat is uiteraard door de VV vastgesteld maar het is net zo goed een afspraak, maar dan tussen partijen. Het is goed dat dit ter sprake wordt gebracht – het zijn arbitraire ratio's – maar dat betekent niet dat we daarin moeten wijzigen.

De heer De Ridder zou willen weten of de heer Roorda het, met hem, belangrijk vindt dat wanneer er wordt afgeweken van 300% dat weloverwogen te doen en dat partijen, met elkaar, een nieuwe afspraak te maken. Wanneer de accountant aangeeft dat een percentage mogelijk niet heel goed past voor waterschappen dan voelt het algemeen bestuur de plicht om na te denken over een ander kader. Juist omdat het bestuur niet de hele tijd 'toevallig' de grens wil overschrijden.

De heer Roorda antwoordt dat de accountant heeft meegegeven dat 300% geen wet van Meden en Perzen is. Er is niet aangegeven of iets passend is. Hij heeft overwegingen meegegeven om af en toe af te wijken. Dat betekent dat in bepaalde gevallen een andere ratio met elkaar kan worden afgesproken. Hij vindt het op dit moment te vroeg voor deze discussie. Hij kan zich voorstellen dat dit over een aantal jaren wel aan de orde kan zijn maar hij ziet nu de mogelijkheid om als grens 300% te blijven hanteren. Wat betreft lastendruk wordt vooruit geredeneerd vanuit een scenario van 8% en de jaren erna met 5%. Dat is een goede gewoonte maar hij ziet ook dat Rijnland zich dan direct in de problemen brengt. Dat roept de vraag op hoeveel ruimte de volgende VV en het volgende college meegegeven wordt. Het zou kunnen zijn dat de bestuurlijke ruimte in de volgende periode wel heel beperkt is. Dit bestuur heeft meegemaakt dat fors moest worden ingeteerd op reserves en dat zou het volgende bestuur dan eveneens krijgen. Hij vindt iets meer ruimte gelegitimeerd en wanneer er te ruim begroot is dan kan dit een volgend jaar worden teruggegeven door minder te verhogen of af te lossen op de schulden. Hij zegt niet dat het dan 13% zou moeten worden maar een hoger percentage dan 8% is wat zijn fractie betreft bespreekbaar.

De heer Van Strien dankt de ambtelijke organisatie voor de nota, de presentatie van mevrouw Heringa en de aanvullingen door de portefeuillehouder. Net als de heer De Ridder is zijn fractie bang voor een stijging van de waterschapsbelastingen. Dat is bekend van 50PLUS. Zijn fractie is bekend met de kwijtscheldingsregeling die goed is en hij spreekt de hoop uit dat dit standhoudt. Hij is het meest geschrokken van de enorme kostenstijging van de nieuwe waterzuiveringsinstallatie in Haarlem Waarderpolder. Hij vraagt de portefeuillehouder om hier heel goed de vinger aan de pols te houden. Hij vreest voor zijn indruk dat dit niet de laatste kostenstijging is.

Er wordt kort geschorst.

De voorzitter heropent de vergadering.

Portefeuillehouder De Vries geeft aan dat gesproken wordt over de voorjaarsnota 2026 die een voorbereiding is voor de begroting 2027 en met een doorkijk naar de jaren erna. Dat betekent dat dit bestuur het programma met de daarbij behorende begroting vaststelt voor 2027. Hij wil daarmee aangeven dat een volgend college de financiële middelen heeft om de voortzetting van het programma van dit college uit te voeren. Het meerjarenperspectief gaat over de jaren 2028 en verder en daarover kan een nieuw college alles besluiten. Dit bestuur kijkt naar 2027; daarin komt aan de orde het Toekomstgericht Waterbeheer. Rijnland maakt een nieuw WBP7 en vanmorgen is gesproken over de vraag hoe moet worden omgegaan met de waterzuiveringsinstallaties in het westelijk deel van het kerngebied. Allemaal zaken die spelen en waar ruimte voor moet worden gehouden en waarover een volgend college vanuit politiek bestuurlijk oogpunt een eigen stempel op kan drukken en een eigen financiële huishouding op kan inrichten.

Er kan een semantische discussie worden gevoerd over 300%. Hij begreep dat dit al wordt gehanteerd sinds 2017 of zelfs eerder in 2014. 300% is een percentage dat ook door andere waterschappen wordt gehanteerd; er is zelfs een waterschap die een schuldquote heeft van 400%. Met betrekking tot het rapport van AEF voor de Unie van Waterschappen was gevraagd om nieuwe cijfers aan te reiken om andere vergelijkingen of andere normen te hanteren voor rente en schuldenlast. Dat is mislukt. Het is er niet uitgekomen. Het blijkt zo lastig dat niet zomaar een nieuwe ratio kan worden voorgesteld. Ook binnen Rijnland is hierover gesproken o.a. met de directeur dus er wordt zeker naar gekeken maar het is niet gemakkelijk. Dat betekent dat 300% een stabiele factor is waarvan het goed is om deze vast te houden. Dat geldt eveneens voor een doorrekening van 5% zoals deze altijd door het college is gehanteerd. Het zal in de toekomst altijd anders uitpakken. Hij weet dat vasthouden aan die 5% eigenlijk altijd onvoldoende zal zijn omdat daarmee 300% wordt overschreden. Niet voor niets heeft hij de VV meegenomen in de visie van de Nederlandse Waterschapsbank over financiering naar de toekomst toe. Niet voor niets heeft hij het rapport 'Financieel Fit voor de toekomst' actief gedeeld met de VV om te laten zien wat er in de toekomst zal gebeuren. Het is de bedoeling om ruimte te geven aan reflectie op die 300% en datzelfde verzoek is gedaan aan de accountant. De accountant maakte grote stappen van 380% en daar denkt het college niet aan. Het geeft wel aan om 300% niet als dogma te gebruiken maar hier met

verstand mee om te gaan. Alleen met verstand, en de accountant geeft daar voorwaarden bij, kan dit verantwoord worden gedaan. Mevrouw Koppel-Meiland vraagt naar de grens en hij meent dat wanneer de betaalbaarheid van de inkomsten niet meer kan plaatsvinden dan is dat de bestuurlijke grens. Hetzelfde geeft de accountant aan door te kijken naar de rentelasten en de kapitaallasten en een normale exploitatie blijvend kan worden gefinancierd. De kapitaallasten omvatten een derde van de begroting en dat is een andere ratio, namelijk 34% waarvan Rijnland zit op zo'n 28%. Dat biedt het bestuur een normale flexibiliteit.

Tweede termijn

Mevrouw Koppel-Meiland hoort de portefeuillehouder zeggen dat een grens bereikt wordt wanneer het niet meer betaalbaar is. Zij concludeert een gebrek aan visie en zij meent dat hier wel anders naar moet worden gekeken. Op welk punt is het bestuurlijk onwenselijk en niet wanneer het niet meer betaald kan worden. Zij vraagt of de portefeuillehouder het met haar eens is dat het veel belangrijker is om hier een visie op te hebben wanneer iets onwenselijk is en niet wanneer het niet meer betaalbaar is.

Portefeuillehouder De Vries antwoordt dat mevrouw Koppel-Meiland de vraag heeft gesteld wanneer het bestuurlijk onwenselijk is en hij heeft daarop een straight antwoord gegeven. Dat daar iets aan voorafgaat begrijpt hij. Dat het bestuur het zover niet moet laten komen begrijpt hij ook. Het bestuur heeft een aantal instrumenten zoals een bezuiniging doorvoeren, geen investering te doen of de tarieven laten stijgen. Voorafgaand aan een bestuurlijk onwenselijke situatie voert het bestuur de discussie hoever ze wil gaan. Het dagelijks bestuur zal voordat het zover is, ook zeker een eventueel bestuurlijk onwenselijke situatie aanreiken.

De heer De Ridder hoorde de portefeuillehouder zeggen dat er nog gekeken wordt naar 300%. Betekent dit dat er nog een notitie komt hierover?

Portefeuillehouder De Vries antwoordt dat het nu niet zinvol is om na te denken over een nieuwe ratio. Er is te weinig zicht op de situatie. Mocht dat wijzigen dan komt hij bij het bestuur terug omdat het een extra handvat geeft om te kunnen sturen. In de AEF-studie is het mislukt en binnen Rijnland is het ook nog niet productief geweest. Hij hoort dat mevrouw Corbey de richting die het college voorstelt steunt en zij neigt naar een verhoging van 13% voor 2027 en daarmee zegt zij de lasten liever nu te nemen dan door te schuiven naar de toekomst. Zij refereert ook aan IJmuiden en hij wil aangeven dat IJmuiden binnen het werkgebied valt maar de financiering hiervan wordt door het Rijk gedaan. Mevrouw Jahan geeft aan geïnteresseerd te zijn in het rapport van AEF en met name de berekeningen en analyses. Zoals hij eerder al zei zal hij richting de begroting laten zien hoe het voor Rijnland uitpakt richting 2031 en op de langere termijn richting 2050. Hij begrijpt dat de fractie VVD een verhoging van 8% steunt met een doorrekening van 5% in de daaraanvolgende jaren. De heer Middag geeft aan wat er in de laatste jaren gebeurd is in Nederland. Wanneer de inflatie 18% is en een bedrijf maakt 20% groei door dan is dat bedrijf niets verder gekomen omdat 2% groei voor een bedrijf minimaal is. Wanneer de tariefstijging van Rijnland daartegen afgezet wordt, dan is het wel heel relatief. De vraag werd gesteld wat de waarde is van een doorrekening van 7%. Hij antwoordt dat hij heeft willen laten zien dat wanneer vastgehouden wordt aan de norm van 300% dan wordt best redelijk uitgekomen. Dat is de waarde van de doorrekening van 7%. Tegen de heer Van Pareren zegt hij dat het vorig college met een goede wil Rijnland vooruit heeft willen helpen. Hij is het wel eens dat dit bestuur tegen een aantal problemen is aangelopen. Dat Rijnland heel erg heeft moeten investeren is hij ook met de heer Van Pareren eens.

De heer Van Pareren heeft het niet willen generaliseren maar expliciet willen toespitsen op Haarlem Waarderpolder. Met dat project meent hij een valse start te hebben gemaakt omdat dit kostentechnisch enorm uit de hand aan het lopen is.

Portefeuillehouder De Vries bevestigt de woorden van de heer Van Pareren. Hij wil over Haarlem Waarderpolder wel een relativerende opmerking maken; de scope voor Haarlem Waarderpolder is enorm veranderd in de afgelopen jaren. Hij memoreert hoogheemraad Kortman die in een vorige commissie zei dat wanneer eenzelfde waterzuiveringsinstallatie nu zou worden aanbesteed dan wordt uitgegaan van 750 miljoen euro. Hij weet dat een naastliggend waterschap meer dan 1 miljard euro heeft gereserveerd om een waterzuivering te bouwen die iets groter is dan Haarlem Waarderpolder. Het AEF rapport geeft inderdaad een verdubbeling aan zonder de inflatie. En daarmee zou wel eens op een verdrievoudiging kunnen worden uitgekomen. De heer Stenfert Kroese steunt het beleid van het college om te

doen wat nodig is. Hij geeft daarbij aan dat de toekomst verder gaat dan alleen volgend jaar. Daarom wil hij nu doen wat nodig is en daarmee komt hij uit op 13%. De CDA-fractie is voor doorrekening van 8% en daarna 5%. Tegen mevrouw Koppel-Meiland wil hij zeggen dat bij het aantreden van dit bestuur er eigenlijk geen reserves waren; slechts 5%. Wanneer de begroting voor dit jaar nog eens wordt bekeken dan is er een groei naar 100% reserve. Zij vraagt buffers op te bouwen en daar is hij het volledig mee eens. Er is juist gewerkt aan het opkrikken van de reserves van Rijnland. Het is ook belangrijk voor de financiering richting de toekomst. Mochten er meer of andere scenario's uitgewerkt moeten worden dan verzoekt hij dit in de VV aan te geven. De gepresenteerde scenario's zijn geënt op het normbedrag van 300%. Voorts wil hij aangeven dat hij niet de mening heeft dat het bestuur in 2027 stilstaat. Hij heeft al uitgelegd dat dit bestuur een begroting goedkeurt voor 2027 aan de hand van het programma van dit bestuur. Op basis van de begroting kan het programma in 2027 gewoon uitgevoerd worden. Het nieuwe bestuur heeft de ruimte om voor 2028 voorstellen te doen voor de schuldpositie en de reservepositie voor de volgende jaren. Daarbij laat dit bestuur zien dat Rijnland voor grote opgaven staat en dat het met 5% niet zal gaan lukken. De begroting voor 2027 zal dat ook tonen en dat wordt verder versterkt door het AEF-rapport en het rapport 'Financieel Fit voor de Toekomst'. Helaas heeft hij geen glazen bol om te zien wat de rentelasten gaan doen. Ter geruststelling geeft hij aan dat de Nederlandse Waterschapsbank steun biedt met heel goede tarieven voor de waterschappen. En dan kan het nog tegenvallen. Geleend geld is duurder dan eigen geld. Maar soms moet er geïnvesteerd worden om voor de toekomst zaken geregeld te hebben. Hij is het eens met de heer Roorda om vast te houden aan een consistent beleid wat betreft 300%. Tegelijkertijd meent de heer Roorda dat gedaan moet worden wat nodig is. En als daarvoor 8% nodig is, dan is zijn fractie het daarmee eens. Die opinie neemt de portefeuillehouder mee. Net als de heer Van Strien heeft ook het college zorgen over de betaalbaarheid van het waterschap. Rijnland behoort tot een van de meest genereuze waterschappen wat betreft het kwijscheldingsbeleid. Dat laat onverlet dat het waterschap tegen heel grote opgaven aankijkt die moeten worden uitgevoerd. En dat kost geld. Dat wordt uitgevoerd door de heffingssystematiek en het rapport 'Financieel Fit voor de Toekomst' geeft ook aan dat dit instrumenten zijn om te koesteren en niet moeten worden 'weggegeven' aan een centrale overheid.

De heer Van Geest refereert aan het rapport van AEF waar getracht is om nieuwe ratio's te krijgen. Dat was een onderdeel van de opdracht, zo begrijpt hij. En daaraan heeft AEF niet voldaan. Normaliter wordt een consultant betaald na uitvoering van de opdracht. Hoe is dat hier geregeld?

De heer Roorda vraagt hoe de gedachten zijn om als waterschap financieerbaar te blijven als afvalwaterzuiveringsinstallaties zo duur zijn geworden. Zijn vraag mag schriftelijk beantwoord worden.

De voorzitter geeft aan dat de vraag van de heer Roorda schriftelijk beantwoord wordt.

Portefeuillehouder De Vries antwoordt dat de vraag naar nieuwe ratio's een deelvraag betrof van een vraag. Op dat punt is niet geleverd hoewel het onderzoek meer behelst. En dat kan de heer Van Geest zelf ook lezen.

De voorzitter noteert de toezegging dat het AEF-rapport wordt meegenomen in de begroting dit najaar. De Voorjaarsnota zal als besprekingsstuk terugkomen tijdens de VV.

4.2. Vergaderschema VV en commissies 2027

Voorgesteld besluit:

1. *Het vergaderschema VV en commissies 2027 vast te stellen, inclusief de tijdstippen van de vergaderingen.*

De voorzitter memoreert de enquête die is gehouden na de vorige vergadering van deze commissie naar de interesse bij de cursisten van 'Actief in het waterschap' en onder de leden van de commissie BOD.

Mevrouw Koppel-Meiland wil streven naar meer diversiteit binnen het bestuur en zij vraagt nog maar eens om verandering van tijden waarop de vergaderingen plaatsvinden. Zij dankt voor de verplaatsing van de commissie BOD naar de avond waarin ook de ruimte is om iets langer te vergaderen zoals vandaag eveneens het geval is.

De heer Van Geest geeft aan dat er lang over is gesproken binnen de fractie AWP. De meerderheid heeft besloten dat het prettig zou zijn wanneer alle vergaderingen overdag zouden worden gehouden.

De dijkgraaf hoort dat iemand het voorstel voor avondvergaderingen goed vindt en een ander prefereert de vergaderingen overdag. Hij gaat er gemakshalve vanuit dat de overige leden het voorstel evenwichtig vindt. De commissie BOD zou op de avond kunnen. Hij wil wel aangeven dat een nieuwe VV kan voorstellen om het vergaderschema te wijzigen.

Mevrouw Koppel-Meiland meent dat wensdenken altijd mag.

De dijkgraaf wijst op de vergadering op 30 maart waarin afscheid wordt genomen van de oude VV. Op 31 maart vindt beëdiging plaats van de nieuwe VV. Hij wil dit nog wijzigen in het schema.

De voorzitter concludeert dat er een Nota van Wijziging volgt voor de VV.

De heer Van Geest licht toe dat de jongere fractieleden een extra avondvergadering een inbreuk vinden op het privéleven. Dat kan prima toegelicht worden tijdens de VV, desgewenst met een stemverklaring.

De voorzitter noteert het voorstel als een hamerstuk dat voorzien wordt van een Nota van Wijziging. Het wordt doorgeleid naar de VV, eventueel voorzien van een stemverklaring door AWP.

4.3. Begroting BSGR 2027 en zienswijze

Voorgesteld besluit:

1. *De zienswijze op de ontwerpbegroting 2027 van de Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland vast te stellen.*

Portefeuillehouder De Vries reageert op de technische vraag van de heer Roorda die gelijk heeft. Er is een zinsnede toegepast betreffende de oorlog in Oekraïne en in Iran en eigenlijk is dat wel een zienswijze. Reden waarom hij dit zal wijzigen door de laatste opmerking in het voorliggend concept anders te verwoorden.

De voorzitter noteert een Nota van Wijziging bij dit onderwerp.

Mevrouw Dewkalie valt het op dat IT-diensten via de cloud worden aangeboden om kosten te besparen en de betrouwbaarheid te vergroten. Zij leest in het stuk dat Centric als leverancier een forse achterstand heeft – van 5 jaren – bij de BSGR om de software via de cloud aan te bieden. Zij wil weten welke financiële en veiligheidsrisico's dit met zich meebrengt. Mogelijk kan dit worden opgenomen in de Nota van Wijziging? Het is positief om te vernemen dat de samenwerking in de BSGR echt loont. Ze vond het positief om te lezen in de nieuwste versie van de kwijscheldingsregeling (versie 3.0) dat aanvragen en verlengingen van de kwijschelding efficiënt beoordeeld kunnen worden. Een van de redenen is de betere gegevensuitwisseling tussen de verschillende instanties. Zij neemt aan dat hiermee tussen gemeenten en Rijnland wordt bedoeld? Bovendien zijn gemeenten beter in staat om huishoudens te bereiken in schulden, de zgn. vroegsignalering. Kan de portefeuillehouder monitoren of de vroegsignalering én de betere gegevensuitwisseling vervolgens leidt tot minder kwijscheldingsverzoeken?

De heer Stenfert Kroese meent ook dat de samenwerking positief is; er zijn veel voordelen voor de deelnemers. Het enige nadeel blijft dat er geen bijsluiters mogelijk is waarin de ingelanden worden geïnformeerd over het werk van Rijnland. Zijn fractie wil een motie indienen ten aanzien van de aan de cloud toevertrouwde data en de beveiliging daarvan. Kan het college informatie ontvangen over de beveiliging en de data die aan de cloud zijn toevertrouwd? En daarnaast verzoekt hij om te onderzoeken of data in Europese big tech kan worden ondergebracht om deze zodoende uit de Verenigde Staten te halen. Zijn fractie overweegt een motie om voor beide zaken aandacht te vragen.

De voorzitter hoort dat er een motie wordt overwogen en constateert dat het als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de VV.

De heer Buizer meent dat de begroting er goed uitziet. Wat betreft de risico's, zoals genoemd in de nota, worden extra investeringen genoemd voor de ICT en specifiek de bescherming van privacy daarvan. Hij roept de portefeuillehouder op om lessons learned en de weerbaarheid van Rijnland hier ook in mee te nemen.

Portefeuillehouder De Vries kan de vragen op dit moment niet beantwoorden. Hij stelt daarom voor om ze als technische vragen te beschouwen en deze schriftelijk te beantwoorden. Dat de privacybescherming een groot issue is bij de BSGR acht hij vanzelfsprekend. Hiervoor moeten goede maatregelen worden genomen en hij noemt als voorbeeld NIS2. Dat Centric niet helemaal bij is en/of achterstand heeft op de beloofde software-updates is een feit. Maar nu de BSGR bij Centric weggaat moet er een nieuwe aanbesteding komen. Dat kost veel geld, maar het betekent ook inwerken met nieuwe programma's en nieuwe applicaties en licenties. Het is complexe materie en dat is de reden waarom hij de vragen schriftelijk zal beantwoorden.

De heer Stenfert Kroese geeft aan dat het niet zijn idee is om bij Centric weg te gaan. Hij wil eerder weten hoe de BSGR de beveiliging heeft ondergebracht en wat de visie is om dit in Europa onder te brengen.

De heer Roorda wil een punt van orde maken. Ter tafel ligt de zienswijze ten aanzien van de begroting. De vraag daarbij is of er nog punten zijn die opgenomen moeten worden in de zienswijze. Kennelijk betreft het nu opmerkingen naar aanleiding van de begroting die leiden tot nieuwsgierige vragen.

Mevrouw Dewkalie verzocht om een wijziging van de zienswijze door opname van de financiële risico's omdat meermalen wordt genoemd dat sprake is van een forse vertraging. Naast financiële risico's zal dit ook veiligheidsrisico's kennen en zij ziet dit graag opgenomen in de zienswijze.

De heer Van Geest geeft aan dat alle beveiliging van zaken waarover hier gesproken wordt is ondergebracht in Europa en valt onder Europese regelgeving. Er hoeft geen angst te zijn dat informatie door de Verenigde Staten ingezien kan worden. Kan dit element worden meegenomen in de technische beantwoording?

Portefeuillehouder De Vries zou de opmerkingen van mevrouw Dewkalie met de vraag om deze op te nemen in de zienswijze willen ontraden. Met de beantwoording op de technische vraag krijgt de VV wel inzicht. Hij kan het opnemen in de zienswijze en vervolgens gebeurt er niets mee. Hij wil zorgdragen voor een goed antwoord op hetgeen de VV wil weten en dat is het antwoord op de wijze waarop de beveiliging is georganiseerd en hoe dit met Centric is georganiseerd. Hij zou de VV willen vragen om hetgeen zij willen weten en schriftelijk zal worden beantwoord dit ook schriftelijk in te dienen opdat hij de vragen scherp heeft. Met de beantwoording heeft de VV dan helder in beeld hoe het ervoor staat.

Mevrouw Dewkalie gaat akkoord met het voorstel van de portefeuillehouder met dien verstande dat zij nog een wijziging kan aanbrengen in de zienswijze.

De heer Van Pareren hoort de portefeuillehouder zeggen dat hij het niet gepast vindt om iets op te nemen in de zienswijze. Kan hij dat nog toelichten?

Portefeuillehouder De Vries heeft dit gecorrigeerd in het woord 'onttraden'.

De voorzitter stelt vast dat dit als bespreekstuk wordt doorgeleid naar de VV op 1 juli a.s.

5. SCHRIJFTELIJKE MEDEDELINGEN

5.1 Jaarverslag bezwaarschriftencommissie Rijnland 2025

Voorgesteld besluit:

- Kennis te nemen van het Jaarverslag van de Bezwaarschriftencommissie Rijnland over 2025.

Mevrouw Jahan heeft complimenten aan het ambtelijk apparaat. Er is goed geanticipeerd op de overgang naar de Omgevingswet. Van de 58 bezwaren zijn er 36 ingetrokken na een informeel gesprek waarin geluisterd is naar de bezwaarmaker. Er is bezwaar gemaakt tegen 2,5% van alle besluiten hetgeen betekent dat 97,5% van de

bezwaren goed zijn verlopen. Verbeteringen zijn aangebracht en er zijn weinig verbeterpunten. De commissie heeft zelfs besloten om geen nieuwe aanbevelingen te doen. Haar fractie is verheugd over het feit dat gebruik zal worden gemaakt van innovatieve middelen zoals het AI-model om de besluiten begrijpelijker te maken voor de ingelanden. Haar fractie wil wel meegeven om in het gebruik van AI te letten op de privacy van gegevens.

Mevrouw Dewkalie heeft ook complimenten voor een goed leesbaar verslag waarin staat dat de informele aanpak werkt en er zijn geen grote achterstanden. Prima om te vernemen dat de omgevingsvergunningen op wateractiviteiten werkt. Er worden dit jaar geen aanbevelingen gegeven omdat die van 2024 nog steeds staan en een structureel patroon vertonen. De onderbouwing van besluiten zou inhoudelijk tekort schieten. Kan de portefeuillehouder aangeven hoe dit structureel patroon kan worden doorbroken?

De dijkgraaf geeft aan dat Rijnland een betaald AI-systeem heeft waar de gegevens worden ingeladen en alleen binnen Rijnland blijven en niet extern worden gedeeld. Dat acht hij zeer belangrijk bij deze zaken. Complimenten neemt hij graag in ontvangst en worden doorgegeven aan de commissie. Wat betreft de herhaling van aanbevelingen is het niet zo dat dit een structureel probleem is. De commissie constateert dat er verbetering is gerealiseerd, maar dat kan altijd beter. De commissie is buitengewoon complimenteus over de wijze waarop medewerkers van Rijnland de verbeteringen tot zich nemen, de informele methode hanteren en vorig jaar is echt weer gewerkt aan het verbeteren van de toelichting met een verwijzing naar wetsartikelen. De commissie ziet die verbeteringen ook maar ziet dat het altijd nog beter kan.

Mevrouw Dewkalie geeft aan dat het woord 'structureel patroon' in het jaarverslag staat en zij zou willen vragen om dit met de bezwaarschriftencommissie te bespreken of dit klopt of niet klopt.

De dijkgraaf meent dat sprake is van een opmerking die terugkomt en niet bedoeld is in negatieve zin. Hij heeft willen zeggen dat er duidelijk verbetering is en dat heeft de commissie ook gezegd.

6. Notulen van de commissievergadering BOD d.d. 15 april 2026/ Toezeggingenlijst

Gevraagd besluit:

1. Vast te stellen de notulen van de commissie BOD, openbaar en geheim deel, op 15 april 2026;
2. Kennis te nemen van de voortgang van de afdoening van de toezeggingen aan deze commissie.

De heer Van Dunné refereert aan hetgeen besproken is aangaande 300%. Hij heeft de stellige overtuiging dat de accountant hierbij ook een getal heeft genoemd. Hij zou dat getal letterlijk in de notulen vermeld willen hebben in het antwoord van de accountant op zijn vraag.

De voorzitter leidt deze vraag door naar bestuursondersteuning. Mogelijk zullen de notulen dan nog gewijzigd worden.

De toezeggingenlijst wordt ongewijzigd vastgesteld.

[NB. de gewijzigde notulen worden in de volgende vergadering ter vaststelling voorgelegd].

7. RONDVRAAG

Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

8. SLUITING

De voorzitter dankt iedereen voor de inbreng en de aanwezigheid en sluit de vergadering om 19.15 uur.